

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

תוכן

- א. בצלים הסריסין ... שמנע מהן מים שלשים יום לפני ראש השנה ... מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית 1.....
- ב. אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בשלשה דרכים לערלה ולרבעי ולשביעית ולירק בדרך אחד שבשעת לקימתו עישורו 2.....
- ג. ליקט אתרוג ערב חמשה עשר בשבט עד שלא תבוא השמש וחזר וליקט משתבוא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה 3.....

דף יד.

א. בצלים הסריסין ... שמנע מהן מים שלשים יום לפני ראש השנה ... מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית

הבצלים¹ הסריסין כלומר בצלים קטנים שאינם גדלים לגודל שאר הבצלים² שמנע מהם מים שלשים יום לפני ראש השנה, ועל ידי כך הוקשו לזרע ומקבלין דין קטניות שהולכין בהן אחר הבאת שלישי ולכן מתעשרין לשעבר כמעשרות השנה שעברה. וכן של בעל כלומר סתם בצלים שדי להם במי גשמים ומו"מ הדרך להשקותן כדי שיצמחו מהר, ומנע מהם שלש עונות השקיה לפני ר"ה מתעשרין לשעבר³,

מנע מבצלים סריסין פחות משלשים יום או מסתם בצלים פחות משלוש עונות, אף על פי שהתחילו ליבש קודם ר"ה מתעשרין להבא.

¹ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק א הלכה ט

² כך פי' במאירי ונאמרו בזה כמה פירושים ברמב"ם פי' המשניות כתב שהוא מין בצלים שאחר שתולשין אותם אין מוציאין פרחים מבפנים כמו שאר הבצלים ובצלים אלו צריכין להרבה משקה ור"ה מפרש בצלים שמיעד זרען קודם שהוקשו כדי להתגדל ראשיתן ודרכן של אלו למנוע מהם מים פרק אחד לפני לקימתן שיתייבשו כדי להקשותן לזרע ולאכול אח"כ את הזרע לפיכך נתנו בהן חכמים חילוק.

³ ויש להסתפק אם דוקא שמנע מהם מים קודם שהגיעו לעונת המעשרות אבל אחר שכבר הגיעו לעוה"מ כבר הוקבע דינם כירק ואינם משתנים עוד או אפי' אחר שהגיעו לעוה"מ מהני מניעת ההשקאה, ואם נימא דמהני אף אחר שהגיעו לעוה"מ יש להסתפק אם דוקא מנע לפני ר"ה אבל אם הגיע לעוה"מ ועבר ר"ה לא מהני שוב מניעת ההשקאה דכיון שנמרה השנה והוא ירק כבר אינו חוזר להתעשר לשעבר או דמהני מניעת מים ל' יום גם אחר ר"ה ואת"ל דגם זה מהני יש להסתפק אם מנע מים ל' יום אם למפרע נעשה כזרע מתחלת מניעת המים או רק מכאן ולהבא אחר ל' יום נעשה כזרע וני"מ שא"א לעשר ממה שתלש לפני ל' יום דינו כלהבא על מה שתלש אחר ל' יום דינו כלשעבר כבשעת הבאת שלישי. דרך אמונה שם ס"ק סח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

י"א⁴ שכן לענון שמיטה שאם מנע מבצלים סריסים מים ל' יום קודם ר"ה של תחילת שנת השמיטה, ושל בעל שמנע מהם ג' עונות לפני ר"ה הרי אלו מפירות ששית, פחות מיכן הרי הם כספחיו שביעית. ואסורים וי"א⁵ שאם התחיל לעמוח לפני שביעית, אין בו משום ספחין ואין נ"מ בזה אלא לענון קדו"ש.

דף יד:

ב. אתרוג שוה לאילן בשלשה דרנים ולירק בדרך אחד שוה לאילן בשלשה דרנים לערלה ולרבעי ולשביעית ולירק בדרך אחד שבשעת לקיטתו עישורו

האתרוג⁶ שונה משאר פירות האילן והרי הוא כירק, לענון שהולכין אחר לקיטתו בין למעשר וי"א שאף לשביעית, כיצד אם נלקט בשלישית אחר ט"ו בשבט מפרישין ממנו מעשר עני, אף על פי שנגמרה בשנייה. וכן אם נלקט ברביעית קודם ט"ו בשבט, מפרישין ממנו מעשר עני, נלקט ברביעית אחר ט"ו בשבט מפרישין ממנו מע"ש.

ובששית אפילו היה קטן כפול קודם ר"ה ונעשה גדול ככבר בשביעית, וי"א⁷ שמדינא הולכין אחר הנטה אך החמירו שחייב במעשרות ומפריש מעשר עני כפירות ששית להחמיר, וכן אפילו היה ככבר בששית הואיל ונלקט בשביעית מחמירים שהרי הוא כפירות שביעית, ומתעשר כפירות ששית. וי"א⁸ שלגבי שביעית הולכים אחר הנטה לגמרי כשאר פירות. ולדינא יש מקום להקל בזה [אלא שנהגו להחמיר כדעה ראשונה

וטעם הדבר שאתרוג דרכו ליגדל על כל מים כירק נתנו לו דין ירק שהולכים בו אחר לקיטת לפיכך תפו"ז ולימון וכל פרי הדר שמשקין אותן כמו אתרוג⁹, יש להסתפק בהן אולי הם מין אתרוג ועריך לעשר ב' מעשרות בשניה הנכנסת לשלישית וכן השלישית הנכנסת לרביעית, ועריך להתנות ולפדות המע"ש ולעשותו מעשר עני וליתן לעניים ור"ה שלהן ט"ו בשבט.

⁴ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה יז

⁵ דעת הר"ש עיין דרך אמונה שם ס"ק קכג

⁶ רמב"ם הלכות מעשר שני ונטע רבעי פרק א הלכה ה

⁷ רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק ד הלכה יב

⁸ דעת הראב"ד ורש"י ותוס' והגר"א

⁹ וגם הן משתוין בבנין הפרי ובקליפתן ובחילוק חלקיהן וקרומיהן ופריין משקה נוזל מופקד בקרום המקיפו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

אולם לענין שמיטה יש לסמוך על הפוסקים שהולכין אחר חנטה, ואף אם לא הביאו שליש קודם ר"ה יש לסמוך דחנטה היינו סמדר או בוסר ומותרין ללוקטן כדרך שאר השנים בלי שום שינוי ולשלחן לחו"ל, ועריך לעשרן מעשר עני, אמנם אתרוג של מצוה יש ללקטו קודם ר"ה של שביעית ולא ליכנס בפלוגתא דרבנותא¹⁰.

וכ"ז באתרוג של ששית הנכנס לשביעית אבל אתרוג של שביעית היוצא לשמינית לכו"ע הולכים אחרי חנטה לגמרי ופטור ממעשר, וחייבין להפקירן ואסורין בסחורה.

לערלה ורבעי הולכין אחר חנטה, גם באתרוג.

ג. ליקט אתרוג ערב חמשה עשר בשבט עד שלא תבוא השמש וחזר וליקט משתבוא השמש אין תורמין ומעשרין מזה על זה

ליקט אתרוג 11 בערב ט"ו בשבט לפני השקיעה וחזר וליקט אתרוג אחר לאחר השקיעה וכן אם ליקט מאחד לאחר שקיעה ואתרוג נוסף לאחר זאת הכוכבים, אין תורמין מזה על זה, מפני שט"ו בשבט ראש השנה למעשרות האילן, ובאתרוג הולכים אחר לקיטתו כמו שנתבאר. ואין מעשרים משנה לחבירתה.

¹⁰ דרך אמונה שם קכב

¹¹ רמב"ם הלכות תרומות פרק ה הלכה יא

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>